

Ministriņās:

Par vides sakārtošanas projektu realizāciju

Kamēr bīstamie atkritumi mētājas visdažādākajās vietās, satraukuma nav, visi samierinās, bet, kad valsts tiecas šādu atkritumu poligonu iekārtot atbilstoši Eiropas Savienības (ES) prasībām, vienlaikus ievērojot mūsu dabas apstākļu diktētos nosacījumus, sākas milzīga protestu vētra, tā sabiedrības reakciju uz bīstamo atkritumu dedzinātāja būvniecības un poligona izveides vietas meklējumiem preses konferencē pagājušajā nedēļā raksturoja vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrs Vladimirs Makarovs.

Šobrīd bīstamie atkritumi nonāk sadzīves atkritumu izgāztuvēs vai parastajās kurtuvēs, kas nav piemērotas šādu atkritumu dedzināšanai. Tiesa, Brocēnos ir pielāgota krāsns atstrādāto eļļu dedzināšanai, bet ziemas mēnešos atklājas, ka šīs eļļas līdz turīnei nonenāk, jo diemžēl tās kā papildu kurināmais tiek izmantotas krāsnīs, kas nav aprīkotas ar nepieciešamajiem filtriem. Varbūt kādam šķiet, ka speciāli izveidots bīstamo atkritumu dedzinātājs mūsu valstī nemaz nav vajadzīgs, tomēr savulaik veiktie eko-

nomiskie aprēķini liecina, ka sadzīvē dedzināmos bīstamos atkritumus izdevīgāk ir pārstrādāt Latvijā, nevis izvest, norādīja ministrs.

Neizpratni sabiedrībā rada jautājums: kāpēc bīstamo atkritumu dedzinātājs jābūvē līdzās apdzīvotai vietai? Tā ir visā pasaulē ierasta prakse — bīstamo atkritumu dedzināšanas procesā saražoto siltumu atdot patērētājiem ēku apsildīšanai vai ūdens karsēšanai, skaidroja V. Makarovs. Ja salīdzina rādītājus, kas piesārņo vidi vairāk —

pašreizējā Olaines pilsētas katlumāja vai potenciālais atkritumu dedzinātājs, uzvarētājs ir pašreizējā katlumāja, sacīja ministrs. Viņš izteica cerību, ka šis dedzinātājs tiks uzstādīts un nepieciešamie pārbaudes testi tiks veikti līdz šā gada beigām. Tā kā Latvijas atkritumus neviens nekur pasaulē negaida un valstij pašai ar tiem jātiek galā, pēc Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrijas (VARAM) koordinētā projekta "Bīstamo atkritumu apsaimniekošana — apglabāšanas poligona izveidošana" tiek turpināta ietekmes uz vidi izpēte Olaines un Zebrenes pagastā.

Turpinājums — 13.lpp.

Par vides sakārtošanas projektu realizāciju

Turpinājums no 1.lpp.

Abu pagastu iedzīvotāji ir saņēmuši adekvātu informāciju par to, kas ir bīstamie atkritumi, kā tie tiks pārstrādāti un deponēti. Galaziņojums būs gatavs jūlija beigās, bet tikai augustā VARAM speciālisti varēs izlemt, kurā no abām vietām būvēt bīstamo atkritumu apglabāšanas poligonu, un ar šo lēmumu iepazīstināt Ministru kabinetu.

Kā pastāstīja V. Makarovs, VARAM pārstāvji vairākkārt ir uzrunājuši tieši Olaines pagasta iedzīvotājus tikai tāpēc, ka šī pagasta teritorijā ir vairākas izgāztuves, kas ierīkotas padomju laikos, kad Olainē bija spēcīgi attīstīta ķīmiskā rūpniecība. Vides atveseļošanā un sakārtošanā tagad ir jāiegulda milzīgi resursi. Diemžēl ne no valsts, ne no pašvaldību budžeta tuvākajā laikā nebūs iespējams atvēlēt pietiekami līdzekļu piesārņojuma likvidēšanai. Vienīgā iespēja iegūt ES pirmsstrukturālo fondu līdzekļus ir attiecīgajā teritorijā būtēt kaut ko visai sabiedrībai vajadzīgu, piemēram, bīstamo atkritumu poligonu. Tādējādi VARAM saskata iespēju līdz ar jaunā poligona izveidi Olainē sāktot bīstamo atkritumu izgāztuvi, kur līdz desmit metru dziļumam zemē var atrast "val visu ķīmisko elementu tabulu". Nepieņemot ES līdzekļus, vismaz līdz 2010. gadam šo vietu atļirīt nelīdzosies, uzskata ministrs.

Tomēr galīgo lēmumu pieņems tad, kad būs saņemti galaziņojums — par ietekmes uz vidi novērtējums. Šobrīd pastāv vienlīdz lielas iespējas būtēt bīstamo atkritumu poligonu kā Olainē, tā Zebrenē. Tiekoties ar augstlām ES amatpersonām, Latvijas pārstāvji esot aicināti gatavot plašu projektu portfeli, lai spētu izmantot ES pirmsstrukturālo un strukturālo fondu līdzekļus un lai drīzāk varētu sāktot atkritumu un ūdenssaimniecības, norādīja V. Makarovs. Abiem pasākumiem Latvijai ir noteikti pārejas periodi: atkritumu saimniecība jā-sakārto līdz 2012. gadam, ūdenssaimniecība — līdz 2015. gadam.

Pašreizējā valsts politika ir maksimāli daudz investēt tur, kur ir lielāka iedzīvotāju koncentrācija, tomēr līdzekļi tiek atvēlēti arī tām pilsētām un apdzīvotām vietām, kas varētu piesārņot kādu no nozīmīgiem Latvijas dabas objektiem, piemēram, Rīgas līci. Tikai pēc tam varēs paredzēt resursus mazajām pašvaldībām, kur iedzīvotāju ekvivalents ir 2000 un mazāk.

Tuvākie trīspadsmit gadu investīciju ziņā būs ārkārtīgi sarežģīti, prognozēja ministrs. VARAM atšķirībā no otra ISPA fonda lietotāja — Satiksmes ministrijas — strādā ar ļoti daudzām pašvaldībām vienlaikus. Piemēram, viens no apstipri-

Ministriņās:

Par vides sakārtošanas projektu realizāciju

ta iestādēs. Pavisam vides aizsardzībā pērn gadā investēti 22,68 miljoni latu. Gandrīz pusi — 10,72 miljonus latu — ieguldījušas pašvaldības (šajā summā ietilpst arī saņemtie kredītlīdzekļi). Vislielākās investīcijas ieguldītas ūdenssaimniecības sakārtošanā — 17,46 miljoni latu. Bīstamo atkritumu apsaimniekošanas sistēmas izveidēti investēti 1,88 miljoni, bet sadzīves atkritumu apsaimniekošanas projektos — 1,32 miljoni latu. Pārējie līdzekļi izmantoti, īstenojot reģionālās attīstības projektus un veicot institucionālās stiprināšanas pasākumus.

Kopā 2000. gada Latvijai lielu vides infrastruktūras projektu īstenošanai ir pieejami ES Strukturālās politikas pirmstadijā finansējamā instrumenta — ISPA fonda — līdzekļi. Kā ļoti tālredzīgu soli Z. Brūvers vērtēja Latvijas valdības lēmumu, sākot ar 2000. gadu, ES līdzfinansēto projektu gatavošanai no speciālā budžeta piešķirt divus miljonus latu. Tas ļāvis Latvijai īsā laikā veiksmīgi gatavot projektu pieteikumus ISPA fonda līdzekļu izmantošanai.

Laikā no 2000. līdz 2006. gadam Latvijai no ISPA fonda vides sektora projektiem ir pieejami 92 miljoni latu. Līdz šim Eiropas Komisija (EK) Latvijas vides sektora projektiem ir piešķirusi 65 miljonus latu, t.i., 25 latu uz vienu iedzīvotāju. Ar šo rādītāju Latvija kļuvusi par līderi kandidātvalstu vidū.

Apstiprināto projektu īstenošanai līdz šā gada beigām tiek plānots noslēgt astoņpadsmit līgumus par kopējo summu aptuveni 30 miljoni latu. Pašreiz norit konkursa procedūra astoņiem līgumiem, informēja Z. Brūvers.

Gatavojoties ES Kohēzijas fonda līdzekļu apgušanai pēc iestāšanās ES, pašlaik Rīgā, Liepājā, Ventspilī un Daugavpilī notiek finansu un tehniskā izvērtēšana, lai precizētu ūdenssaimniecību sakārtošanai nepieciešamo investīciju apjomu. Pilsētās, kur iedzīvotāju ekvivalents ir 100 000 un vairāk, ES likumdošanas prasības ūdenssaimniecību sektorā jāievieš līdz 2008. gadam. No Kohēzijas fonda pieejamie līdzekļi trīsreiz pārsniedz ISPA fonda finansējumu, turklāt plānots, ka projektu īstenošanai varēs piesaistīt 85 % ES naudas, nevis 75 %, kā tas ir pašlaik. Līdz ar to slogs uz valsts un pašvaldību plicēm relatīvi būs mazāks, bet absolūtos skaitļos tomēr lielāks, jo pieaugs projektu kopsummas. Atliek cerēt, ka valsts institūcijas un pašvaldības spēs un prātis izmantot ES radītās iespējas gūt finansējumu vides sakārtošanai Latvijā.

Marika Līdaka,
"LV" tautsaimniecības redaktore